

Η Σώτη Τριανταφύλλου στον Δ. Δανίκα

Η Γαλλία είναι έναν παράδεισο με γκρινιάρηδες και αχάριστους

Η χώρα που ζω έχει σοβαρότερα προβλήματα από το αν μερικοί seniors θα βγουν αργότερα στη σύνταξη • ΣΕΛ. 26-28

26 Η ΣΩΤΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΣΤΟΝ ΔΑΝΙΚΑ

Μετά από τόσα χρόνια. Μετά από «άπειρες» συνευθύνσεις. Μετά από τόσους stars του American Cinema. Μετά από τόσες προσωπικότητες και διασημότητες από όλους τους χώρους. Ακόμα και από την Εκκλησία. Ακόμα και από επιστήμονες της Αστροφυσικής. Ε, λοιπόν, σας βεβαιώω ότι σαν τη Σώτη Τριανταφύλλου, ελάχιστοι.

Συμφωνείς, διαφωνείς, ένα πράγμα είναι αναγκασμένος να παραδεχτεί κανείς. Ακόμα και ο χειρότερος, ο πιο μεγάλος αντίπαλός της: η Σώτη χωρίς διπλωματικούς ελιγμούς. Χωρίς στρογγυλές επιφάνειες. Χωρίς «να μιν, αλλά». Χωρίς αστερίσκους. Χωρίς δημόσιες σχέσεις. Χωρίς τίποτα.

Όλες οι απαντήσεις σταράτες, με ύψος κατηγορηματικό. Αυτό είναι, αυτό πιστεύω, αυτό είμαι, έτσι πορεύομαι. Σώτη εντελώς «γυμνή» και ολότελα «ανυπεράσπιστη». Εκτεθειμένη σε όλα τα μέτωπα και σε όλες τις ιδεολογίες.

Για παράδειγμα. Όπως μου είχε πει πριν από δύο χρόνια: Τι είναι Αριστερά και τρομοκρατία; «Μερικοί που δεν πιστεύουν ότι αριστεροί και αναρχικοί σκότωναν κόσμο, απέδιδαν την τρομοκρατία σε σκοτεινές δυνάμεις της Ακρας Δεξιάς. Αναλύσεις για γέλια και για κλάματα».

Για παράδειγμα, ποιες οι αθεράπευτες, ελληνικές παθολογίες; «Οικνηρία. Αναβλητικότητα. Αρνηση ατομικής ευθύνης. Αποφυγή ενυπόθηκων. Οικογενειοκρατία. Αμοραλισμός. Αριστεριλία. Αμορφωσιά. Χωριάτικο πείσμα. Χωριάτικος φθόνος. Λαιτρεία της μετριότητας. Αγένεια. Ελληνίδα μάνα. Έλληνας πατέρας. Εσωστρέφεια. Εθνικισμός. Θρησκοκλιψία. Μισογυνία. Φτωχή σκέψη».

Να προχωρήσω; Ασε καλύτερα. Οποιοσ διαβάσει, θα καταλάβει. Και εκτεθειμένη. Και προκλητική. Και εναντίον πολλών, μα πάρα πολλών «δεδομένων». Και επιθετική. Και κατηγορηματική.

Α, και κάτι ακόμα. Για όσους αγνοούν το όνομα «Σώτη Τριανταφύλλου». Ατελείωτος ο αριθμός των συγγραφικών της επιδόσεων. Ατελείωτος ο αριθμός των μυθιστορημάτων της αλλά και των μελετών της. Από τη «Φιλοσοφία των Μαθηματικών» μέχρι το πρόσφατο «Σικελικό ειδύλλιο». Ατελείωτος ο κατάλογος των δοκιμίων και των μεταφράσεων της. Ατελείωτη η λίστα Ξένων γλώσσων, ακόμα και τη ρωσική παράλιγο να αφομοιώσει. Ατελείωτες οι ώρες μελέτης και επεξεργασίας ζητημάτων της διεθνούς πολιτικής σκακιέρας, ιδιαίτερος Αμερικής και Ψυχρού Πολέμου. Και κοντά σε όλα αυτά Κρατικό βραβείο Μυθιστορημάτων το 2018 για το βιβλίο «Το τέλος του κόσμου σε αγχικό κήπο».

Με μεταδιδακτορική έρευνα στη φιλοσοφία των Μαθηματικών στο Centre Alexandre-Koyré του Παρισιού και έρευνα στο Centre D'Etudes Nord Americaines. Ασταμάτητη. Ατελείωτη. Απρόβλεπτη. Αιρετική. Αξέπεραστη. Όπως και ο τίτλος του τελευταίου της βιβλίου «Ακου το λιοντάρι». Ετσι και η Σώτη: ένα τρυφερό θηλυκό λιοντάρι που βρυχάται ασταμάτητα!

Σκηνή 1: Η διαρκής απειλή της γαλλικής γκλιστίνας

Τι να κάνω; Να πάω Παρίσι και να της κτυπήσω την πόρτα; Μακάρι. Πού τέτοια τύχη. Επειδή λοιπόν εκατομμύρια Γάλλοι στους δρόμους πετροβόλανε Μακρόν και επειδή η Σώτη μόνιμη κάτοικος Παρισιού, και πάντα αιρετική και ανάποδη, τόλμησα να της τηλεφωνήσω. Αυτό ήταν. Εγώ έβαλα το φτηνί. Εκείνη το σπέρτο. Όπως το «Twin Peaks», η σειρά του Ντέιβιντ Λιντς, με υπότιτλο «Fire walk with me!»

-Ξε πήρε το μάτι μου να διαδηλώνεις και να βρίζεις Γάλλους μπάτσους. «Δεν συμμετέχω ποτέ σε διαδηλώσεις» είναι ένα ανθρώπινο περιβάλλον που αποφεύγω... Αγριοφονάρες... Μουστακαλάδες... ατιμής ομοιοκαταληξίες στα συνθήματα... Όχι, όχι».

-Αστείερόμα φυσικά. Παρεμπιπτόντως, αν ήσουν Γαλλίδα θα κατέβαινες στις διαδηλώσεις; «Το ότι απέχω των διαδηλώσεων δεν οφείλεται στο ότι δεν είμαι Γαλλίδα. Συμφωνώ με το νομοσχέδιο: χρειάζεται μεταρρύθμιση τόσο στην τε-

Η ΓΑΛΛΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΓΕΜΑΤΟΣ ΓΚΡΙΝΙΑΡΗΔΕΣ ΚΑΙ ΑΧΑΡΙΣΤΟΥΣ

Η διακεκριμένη συγγραφέας μιλά από το Παρίσι και τονίζει ότι «η χώρα που ζω έχει σοβαρότερα προβλήματα από το αν μερικοί seniors θα βγουν αργότερα στη σύνταξη», ενώ ξεσπαθώνει κατά των ρωσόφιλων στην Ελλάδα, τονίζοντας ότι στην Επανάσταση του '21 η Ρωσία δεν εννόησε την ανεξαρτησία μας

του Δημήτρη Δανίκα ddanikas@protothema.net

χνική της συνταξιοδότησης όσο και στη φιλοσοφία της. Η Γαλλία έχει να απαντήσει σε σοβαρότερα ερωτήματα από το αν μερικοί seniors θα ήθελαν να βγουν στο περιθώριο νωρίτερα ή αργότερα. Η ιολογική μετανάστευση, το σχολείο, η κακή γνώση που παίρνει κανείς σε πολλά ΑΕΙ, οι απαρχαιωμένες υποδομές που απαιτούν συντήρηση, και προπάντων ο τρομερός κατατεμαχισμός της γαλλικής κοινωνίας, η διαρκής απειλή της γκλιστίνας - μεταφορικά μιλώντας».

-Αν ήσουν πλέον συνταξιοδότης τι θα έκανες; Θα καθόσουν ήσυχη στ' αυγά σου; «Είμαι πλέον της συνταξιοδότησης! Αλλά όσο έχω υγεία και πνευματική διαύγεια θα εργάζομαι. Είναι τέτοιο το είδος της απασχόλησης που δεν έχει ηλικιακό όριο: το όριο είναι οι διανοητικές δυνατότητες. Επίσης, τίθεται ένα ζήτημα εργασιακού ήθους, ανταλλαγής με την κοινότητα, αισθημάτων προσφοράς και συμμετοχής».

-Πού θα προημύσες να πάρες σύνταξη, στην Ελλάδα ή στη Γαλλία; «Στη Γαλλία, εννοείται. Η Γαλλία είναι ένας παράδεισος γεμάτος γκρινιάρηδες και αχάριστους που δεν βλέπουν πέρα από τη μύτη τους. Όπως είπα, τα υπάρχοντα προβλήματα δεν λείπουν, αλλά η πλειοψηφία βλέπει φανταστικούς κινδύνους, έχει νοσηρές φαντασιώσεις. Οι Γάλλοι δεν θέλουν να είναι πολίτες, θέλουν να είναι αγωνιστές. Η μία ιδιότητα (σχεδόν) αποκλείει την άλλη, αν και αυτή η διαλεκτική σκάνει μακριά συζητήσεων».

-Τελικά, είναι αλήθεια ότι ο Μακρόν προσπάρησε όλες τις δημοκρατικές διαδικασίες και συνοπτικά διέταξε την επιμήκυνση των χρόνων συνταξιοδότησης; «Μα, ναι, αλλά η προσηφνη στο 49.3 του Συντάγματος δεν είναι πρωτοφανής... Έχει συμβεί ακριβώς εκατό φορές από το 1958, στη διάρκεια της Πέμπτης Δημοκρατίας. Έχουμε εκλογική δημοκρατία, όχι άμεση δημοκρατία: οι εκλεγμένοι έχουν κάποια εξουσία και κάπου-κάπου την ασκούν, με κίνδυνο να τους στείλουν στη λαμπιτόμο. Ο Εμανουέλ Μακρόν αναδείχθηκε με δημοκρατικές διαδικασίες και με πρόγραμμα μεταρρύθμισης της συνταξιοδότησης δεν μας έκανε έκπληξη το νομοσχέδιο. Το πρόβλημα ήταν από την αρχή ότι πολλοί τον ψήφισαν στον δεύτερο γύρο για να αποφεύγουν τη Μαρίν

Λεπέν. Η οποία δεν είναι ακροδεξιά, είναι πολιτικά αναλόγη, είναι ανέντιμη και ανάγωγη: ένα τρακέρι».

Σκηνή 2: Δεν είναι εύκολο να ανατραπεί ένας πρόεδρος

Ετσι στον αέρα πλανιόταν ένα «άντε να τελειώνουμε, τι άλλο θέλεις;». Ηθέλα πολλά και όρμησα.

-Ποιοι άραγε είναι όλοι αυτοί οι διαδηλωτές; Αριστεροί, γκολικοί, ακροδεξιοί, αναρχικοί; «Όλα αυτά, ναι... Αναρχο-συνδικαλιστές κυρίως: στη Γαλλία έχουμε μείνει στη νοοτροπία του τέλους του 19ου αιώνα, όταν υπήρχαν "αφεντικά" χωρίς λογοδοσία. Οι πιο ενεργοί είναι βεβαίως οι υπάλληλοι του Δημοσίου, όσοι ψηφίζουν λαϊκή Δεξιά και όσοι ακροβατούν στο όριο της Εξοικονομολογικής Αριστεράς και του περιθωρίου. Το εκπληκτικό είναι ότι διαδηλώνουν οι νέοι, αν και το νομοσχέδιο τους διευκολύνει εφόσον προσπαθεί να μην τους επιβαρύνει με χρέη και ελλείμματα. Πάντως, το να είσαι 20 ετών και να διαδηλώνεις για τη σύνταξη σου μου φαίνεται κάπως αλλόκοτο... Αν και υπάρχει πάντοτε η δικαιολογία της "αλληλεγγύης". Υστερικός ακτιβισμός. Μανιώδης προσπάθεια να προστεθεί νόημα στη ζωή».

-Όπως πάει το πράγμα, όλοι προβλέπουν εκκωφαντική εκθρόνιση Μακρόν. «Δεν είναι εύκολο να ανατραπεί ένας πρόεδρος. Η κυβέρνηση μπορεί να αλλάξει, η προεδρία όμως αλλάζει σπανίως και με προποβουλία του ίδιου του προέδρου. Η θέση του πρωθυπουργού είναι που μοιάζει περισσότερο με εκτινασσομένο κάθισμα πιλότου. Πάντως η πρόταση μομφής δεν πέρασε στην Εθνοσυνέλευση και η κυβέρνηση της Ελιζαμπέτ Μπορν θα συνεχίσει κοιτάει στραβά περιτριγυρισμένη από διαδηλωτές και απεργούς. Μέχρι τελικής πτώσεως».

-Και μετά τι; «Σε περίπτωση που μας έχει βαρεθεί ο Μακρόν -και με το δικό του- και τα βροντίζει, θα γίνουν προεδρικές εκλογές. Αλλά, as μιν κρίνουμε με το πώς θα αντιδρούσαμε εμείς κάτω από τέτοια πίεση. Όταν κάποιος αποφασίζει να γίνει πρόεδρος της Γαλλίας έχει απόθεμα αντοχής».

Η Σώπη Τριανταφύλλου λέει για τις διαδηλώσεις κατά του συνταξιοδοτικού στη Γαλλία ότι «έχουμε εκλογική δημοκρατία, όχι άμεση δημοκρατία: οι εκλεγμένοι έχουν κάποια εξουσία και κάπου-κάπου την ασκούν με κίνδυνο να τους στείλουν στη λαϊμπότο. Ο Μακρόν αναδείχτηκε με δημοκρατικές διαδικασίες και με πρόγραμμα μεταρρύθμισης της συνταξιοδότησης, δεν μας έκανε έκπληξη το νομοσχέδιο»

-Και αυτή η πρωθυπουργός τι σοί είναι; «Μια αξιοπρεπής κυρία που τη γιοχαίνουν στην Εθνοσυνέλευση και έξω από αυτή».

-Με απλά λόγια, οι διαδηλώσεις δεν είναι αποκλειστικά εθνικό спор των Νεοελλήνων, συμβαίνουν και στις καλύτερες οικογένειες. «Η Γαλλία μάς ξεπερνά σε όλα. Κι αυτό χωρίς να έχουμε καν πρότυπα. Δεν έχουμε πρότυπα, επειδή είμαστε εθνικιστές και στενόμυαλοι».

-Εσύ, παρ' όλ' αυτά, τι θα ψήφιζες; Εκεί, κολλημένη στον Μακρόν; «Δεν έχω άλλη επιλογή, έχω; Πάντως, στις προηγούμενες δημοτικές ψήφισα κάποιον από το κόμμα του Μακρόν, το Renaissance, ο οποίος προέκυψε αριστερός. Αυτό είναι το στόιχημα που βάζει κανείς με πολυσυλλεκτικά και μετριοπαθή κόμματα: δεν ξέρει ποιος Φασουλής θα πεταχτεί από το κοντί».

-Αυτά που ψιθυρίζονται, ως κουτσομπολιό, για τις ιδιαίτερες σχέσεις του πρόεδρου με τον σωματοφύλακά του, έχουν επηρεάσει την κοινή γνώμη; «Πρώτη φορά το ακούω. Η λαϊκή φαντασία οργιάζει. Έχουν φτάσει να λένε ότι η Μπριζίτ Μακρόν είναι τρανσέξουαλ. Ο,τι να 'ναι δηλαδή».

Σκηνή 3: Η πολιτική ορθότητα και η συμπεριφορά της αγέλης

Τότε θυμήθηκα την ακίλλω πτέρνα της. Φυσικά ο μαρξισμός αλλά και η πολιτική ορθότητα. Το πανηγύρι μόλις άρχιζε.

-Μα καλά, δύο ολόκληρα χρόνια στο Παρίσι μακριά από τα άγια, ελληνικά χώματα; Πώς αντέχεις; «Από το 1999 περνάω όλο και λιγότερο χρόνο στην Ελλάδα, κυρίως διότι τότε γενικεύτηκε το Ιντερνετ και μπορούσα πλέον να κάνω τις δουλειές μου από μακριά. Δεν έχει και τόσο σημασία η ταχυδρομική μου διεύθυνση: ζω παντού! περνάω δυο-τρεις μήνες τον χρόνο στις Ηνωμένες Πολιτείες».

-Λόγω έρωτα; Μετανάστρια λόγω έρωτος; «Μα όχι, όχι! Έχω σπονδάσει εδώ, έχω μακρά ιστορία στο Παρίσι, δεν πρόκειται για κάτι τόσο ευκαιριακό».

-Ποιες οι κολοσσιαίες διαφορές ανάμεσα σε Παρίσι και Αθήνα; «Το Παρίσι είναι ευρωπαϊκή μεγαλούπολη, η Αθήνα είναι υπερτροφικό χωριό του Νότου».

-Όταν μιλάω μαζί σου αισθάνομαι προνομιοχικός, το μυαλό σου είναι διαβλημένο αστραφτερό. «Άσε το δούλεμά».

-Το εννοώ. Τέλος πάντων. Αραγε υπάρχουν ομοιότητες ανάμεσα στον Μακρόν και τον Κυριάκο; Πολιτικές εννοώ. «Είναι αμφότεροι ευρωπαϊστές και ταλαίπωροι. Στην περίπτωση τους και η ταλαίπωρία είναι πολιτική. Επίσης, φαίνεται να μην μπορούν να επιλέξουν συμβούλους: les και οι σύμβουλοι γύρω τους τούς επιβουλεύονται».

-Αραγε, επειδή διαβάζεις και σκαλίζεις μανιωδώς, υφίσταται μαρξιστική σκέψη σε κάποιους φιλοσοφικούς κύκλους; Και από ποιους; «Τι θα πει "μαρξιστική σκέψη" σήμερα; Όλη η Αριστερά διεκδικεί τη μαρξιστική σκέψη. Η "σκέψη" που έχει επικρατήσει στους φιλοσοφικούς κύκλους είναι η έννοια της πολιτικής ορθότητας: η κριτική θεωρία για το φύλο, τη φυλή και τα τοιαύτα, η οποία ξεκινά από μια δέσμη καλών προθέσεων, για να χάσει κάθε επαφή με την πραγματικότητα και τη λογική. Και όπως συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, στο τέλος του δρόμου υπάρχει ο αυταρχισμός και η διανοητική φτώχεια, η στειρότητα, τα τοιπάτα, οι κληρονομημένες ιδέες, η συμπεριφορά της αγέλης».

Σκηνή 4: Ο Στάλιν μέσα μας

Απίστος εγώ. Η ώρα να προφέρω το όνομα ενός επίγειου διαβόλου: Ιωσήφ Βησσαριόνοβιτς, τσιτστίν Στάλιν.

-Θα συμφωνούσες με την άποψη ότι ο Στάλιν ήταν ένας από τους κορυφαίους συκοφάντες του κομμουνισμού και μέγας διαφημιστής του καπιταλισμού; «Ο Στάλιν βρίσκεται μέσα μας. Ο κόκκινος φασισμός βασίζεται σε στοιχειώδη ανθρώπινα αντανακλαστικά. Χρειάζεται ψυχική εργασία για να αποκτήσει κανείς δημοκρατικά ένστικτα και συμπεριφορά. Οι τροτσκιστές που δεν κόνευαν τον Στάλιν ήταν οι χειρότεροι σταλινικοί. Αλλά η ιδεοληψία είναι ισχυρότερη από οποιαδήποτε ιστορική εμπειρία: ο Στάλιν μπορεί να κατασκευάσει τον σοσιαλισμό, αλλά η πίστη σ' αυτόν δεν κλονίστηκε. Les και υπάρχει η δυνατότητα και η προσωπική ενός "άλλου" σοσιαλισμού - ωστόσο, το πρόβλημα του συστήματος είναι εγγενές».

-Είσαι υπέρ ή εναντίον της ανόθευτης ουτοπίας του κομμουνισμού; «Όχι, είμαι υπέρ μιας νηφάλιας σοσιαλδημοκρατίας, μιας μεικτής οικονομίας με μηχανισμούς πρόνοιας. Στην Ελλάδα είχαμε πικρή εμπειρία με το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου, οπότε δεν ξέρω πόσο από μας αντιλαμβάνομαστε ότι η σοσιαλδημοκρατία, θεωρητικά τουλάχιστον, είναι πολύ διαφορετική από τον τριποκοσμικό ψευτοσοσιαλισμό που ζήσαμε».

-Εσύ μια φανατική αριστερή ή υποστηρίζεις, τώρα, τους καπιταλιστές και τους δεξιούς; «Δεν υπήρξα ποτέ αριστερή, ούτε υποστηρίζω τους καπιταλιστές και τους δεξιούς. Είμαι ο χειρότερος εχθρός της ιωλαμοαριστεράς, της πολιτικής ορθότητας και του σοσιαλφορισμού. Η ψευδής ιδέα περί Αριστεράς ίσως προκύπτει από το γεγονός ότι δεν είμαι κοινωνικά συντηρητική. Και σίγουρα πρόκειται στον αντικληρικαλισμό που υπήρξε μία από τις συνιστώσες της επαναστατικής ιδεολογίας και πρακτικής. Έχω ψηφίσει δύο φορές τον Συνασπισμό όταν ήταν μικρό κόμμα με αιτήματα την ελεύθερη ένωση και τον διαχωρισμό κράτους-εκκλησίας».

-Μπας και πιστεύεις πως έχει χαθεί η ουσία και έχουν εξαφανιστεί οι διαφορές ανάμεσα στην αριστερή και τη δεξιά ιδεολογία; «Είναι ζήτημα ορισμού. Ο φασισμός έχει περισσότερες ομοιότητες με την Αριστερά - και κάποιες κοινές ρίζες φυσικά - απ' ό,τι με τον φιλελευθερισμό. Και βεβαίως τα άκρα συναντιούνται: ακούγεται μπανάλ, αλλά είναι αλήθεια. Η θεωρία του πεύλου ισχύει, αν και δεν είναι όσο σχηματική παρουσιάζεται μερικές φορές».

Σκηνή 5: Επθυμητή η πτοπάθεια και η μεμφιορία

Ένα από τα πιο σοκαριστικά που άκουσα από το στόμα της ήταν όταν τη ρώτησα αν η τραγωδία στα Τέμπη θα μπορούσε να συμβεί και στη Γαλλία: «Θα μπορούσε», μου είπε.

-Στις εκλογές που θα γίνουν εν Ελλάδι θα έρθεις να ψηφίσεις; «Θα ψηφίσω σίγουρα, είτε με τους απόδημους, είτε στην Ελλάδα».

-Έχεις επηρεαστεί απ' αυτή την ανείπωτη τραγωδία στα Τέμπη; «Όπως όλοι μας. Δεν νομίζω ότι υπάρχει Έλληνας που έμεινε αδιάφορος μπροστά σ' αυτό το τρομερό γεγονός και

Συνέχεια στη σελίδα 28

«Οι ελληνικοί σιδηρόδρομοι δεν ήταν και δεν είναι μια επιχείρηση με υψηλή τεχνολογία, σύγχρονο μάντζμεντ και προοπτικές κέρδους· αυτό ήταν το πρόβλημα, όχι το ότι συμμετέχει μια ιδιωτική επιχείρηση. Στη Γαλλία οι σιδηρόδρομοι είναι θαυμάσιοι, αλλά έχουν τεράστια ελλείμματα: δεν μπορούν να αποσβέσουν τις τεράστιες τεχνολογικές επενδύσεις. Ποιος ιδιώτης θα ήθελε να φορτωθεί τέτοια χρέη;»

Συνέχεια από τη σελίδα 27

μπροστά σε όλα όσα έφερε στην επιφάνεια, τα οποία Ξέρμαε λίγο-πολύ όλοι. Κανείς μας δεν έμεινε αδιάφορος, ούτε μπροστά στις τρικαγίες στο Μάτι ή στο ναυάγιο του "Σάμινα": όλα αυτά και πολλά άλλα οφείλονται σε συνδυασμό ευθυνών και μιας δημιουργούν αίσθημα πτωπάθειας. Ξαν να μην αλλάζει τίποτα. Ωστόσο, δεν πρέπει να υποκρίτουμε στην πτωπάθεια και στη μεμψιμοιρία. Εξάλλου, είναι απαραίτητο να καταλάβουμε ότι πολλοί από μας συντελούμε στη διαίωση μιας ανεπιθύμητης κατάστασης στη χώρα μας. Η οποία είναι επιθυμητή για μερικούς - που δεν είναι λίγοι».

-Θα μπορούσε ποτέ να συμβεί κάτι τέτοιο στη Γαλλία; «Θα μπορούσε. Αν και πράγματι η διαχείριση κινδύνων στη Γαλλία ελαχιστοποιεί τις πιθανότητες. Παντού, οι άνθρωποι κάνουν διαρκώς λάθη· κάνουμε διαρκώς λάθη, ξανά και ξανά: μερικοί μηχανισμοί μάς προστατεύουν από τα ίδια μας τα λάθη. Αλλά και αυτοί οι μηχανισμοί είναι ατελείς. Και πάει λέγοντας».

-Και πώς εξηγείς το γεγονός ότι εν Ελλάδι οι σιδηρόδρομοι είναι εν μέρει ιδιωτικοί, ενώ στη Γερμανία, στη Γαλλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες παραμένουν στον δημόσιο τομέα; «Στις διάφορες χώρες έχουν δοκιμαστεί ποικίλες δόσεις και αναλογίες κράτους - ιδιωτών στις υποδομές. Οι ελληνικοί σιδηρόδρομοι δεν ήταν και δεν είναι μια σύγχρονη επιχείρηση με υψηλή τεχνολογία, σύγχρονο μάντζμεντ και προοπτικές κέρδους, αυτό ήταν το πρόβλημα της· όχι το ότι συμμετέχει μια ιδιωτική επιχείρηση. Στη Γαλλία οι σιδηρόδρομοι είναι θαυμάσιοι, αλλά έχουν τεράστια ελλείμματα· δεν καταφέρνουν να αποσβέσουν τις τεράστιες τεχνολογικές επενδύσεις. Ποιος ιδιώτης θα ήθελε να φορτωθεί τέτοια χρέη;».

Σκηνή 6: Ακου το λιοντάρι

Αλλαγή σκηνικού. Να πάρουμε μερικές ανάσες καλλιτεχνικές, λογοτεχνικές, κινηματογραφικές. Η Σώτη από τους ελάχιστους θεατές που δεν γουστάρουν Κέιτ Μπλάνσετ; Ιερουσαλία; Οχι! Σεβαστή η γνώμη της.

-Ποιο το τελευταίο βιβλίο που ετοιμάζεις; Με τι θέμα; «Μόλις βγήκε ένα μυθιστόρημα με τίτλο "Ακου το λιοντάρι". Η ιστορία εκτυλίσσεται στη σημερινή Αθήνα».

-Πες μου δύο προτάσεις, έτσι να με συνεπάρεις. Μόνο δύο. «Επειδή μιλάμε για συντάξεις, να δύο προτάσεις: "Η Καρολίνα συνταξιοδοτήθηκε. Ποτέ δεν φανταζόταν τον εαυτό της συνταξιούχο από το Ταμείο Εμπόρων, ακριβώς όπως ο πατέρας της όταν έκλεισε το πιλοποιείο", Ε, δεν αρκούν για να σε συνεπάρουν, το παραδέχομαι».

-Από τις ταινίες των Οσκαρ, ανεξάρτητα αν το κέρδισαν ή όχι, ποια έγραψε μέσα σου; Εγώ λέω «Τα» και Ξερό ψωμί, εσύ; «Δεν μου πολυάρεσε η Κέιτ Μπλάνσετ. Είδα την ταινία του Μπαζ Λούρμαν για τον Ελβίς: μαξιμαλιστικός κινηματογράφος, η πίσω πλευρά του μινιμαλισμού όπου δεν συμβαίνει τίποτα σε έναν άδειο χώρο».

-Κάτι για τους αναγνώστες που σκέφτονται να πάνε στο Παρίσι, πες μου ονόματα και διευθύνσεις: φαγητού, ποτού, χορού, καφέ, ξευπνων αγορών, και άλλων δικών σου γωνιών. «Δεν κάνω πολλά πράγματα πέρα από συναυλίες και εκθέσεις σε μουσεία. Συναυλιακό χώρο, λοιπόν, όπως το "Bataclan" και το "Café de la Danse"».

-Αν έρθω στο Παρίσι πού, σε ποιο «σημείο» θα σε βρω; «Στο "Dr Feelgood", στην οδό Ροκέρ».

-Πες μου κάποιο βιβλίο που να αείζει να ερεθίσει το ΙQ σου; Όλοι οι συγγραφείς κατώτερου επιπέδου από τη δική σου γραφή; «Σταμάτα, εξοπνάκια! Απλώς διαβάζω διάφορα πράγματα που ίσως χρησιμοποιήσω σε επόμενο βιβλίο και που ίσως δεν θα σε ενδιέφεραν αυτή την εποχή. Για τις Ερυθρές Ταξιαρχίες. Για την Ποταπαγόρευση. Πολλά και διάφορα. Διάβασα επίσης τον "Μάγο του Κρεμλίνου" του Giuliano di Empròli».

«Δεν νομίζω ότι οι γυναίκες ανακάλυψαν τώρα την κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους πολλών ανδρών, απλώς τώρα έκριναν ότι θα μπορούσαν να ακουστούν. Η σεξουαλική παρενόχληση πρέπει να αντιμετωπίζεται ατομικά και μόνο όταν αποτυγχάνει η ατομική αντίδραση να τίθεται ζήτημα νομικών διώξεων»

Σκηνή 7: Υπήρξα ο Ολιβέρ Τουίσιτ και η Ττίκα μαζί

Επιστροφή στα καθ' ημάς. Λόγω εορταστικής εθνικής παλιγγενεσίας 25ης Μαρτίου. Και φυσικά εναντίον ρωσόφιλον.

-Και μια και η μέρα είναι εορταστική, εννοώ την 25η Μαρτίου, πες μου λίγα λόγια για εκείνη την εθνική Επανάσταση του 1821; Ηταν ήρωες; Και ποιοι είναι αυτοί; «Δεν έχω εμβαθύνει αρκετά στην Ελληνική Επανάσταση ώστε να έχω γνώμη που να ξεχωρίζει από τον σωρό των γνωμών. Αν με ρωτούσες για τις ΗΠΑ ή για τον Ψυχρό Πόλεμο θα μπορούσα να σου πω κάτι μελετημένο. Πάντως, στην απελευθέρωση και στο στίσιμο του κράτους μάς βοήθησε πολύ η "χριστιανική" Ευρώπη - αν και τα ήθη μας ήταν οθωμανικά».

-Αραγε χωρίς τη Ναυμαχία στο Ναβαρίνο η Ελλάδα θα είχε κερδίσει την ανεξαρτησία της; «Την ιστορία του Ναβαρίνου πρέπει να μάθουν οι ρωσόφιλοι που πιστεύουν ότι οι Ρώσοι ενόνησαν την ελληνική ανεξαρτησία».

-Με απλά λόγια, μήπως αυτή η καταλυτική παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων είναι το φάντασμα της δικής μας ελευθερίας; «Οι Δυτικές δυνάμεις είχαν συμφέρον να παρέμβουν ώστε να διαλυθεί η Οθωμανική Αυτοκρατορία: η παρέμβαση τους απευθυνόταν περισσότερο στους Οθωμανούς παρά ε'ς εμάς».

-Γι' αυτό είμαστε εξαρτημένοι και υποταγμένοι στους Ξένους; Και γι' αυτό λέμε ότι για όλα τα δεινά φταίνε οι Ξένοι; Αμερικανοί, Άγγλοι, Ρώσοι, Γερμανοί και λοιποί; «Νομίζω ότι αυτά τα έλεγαν παλαιότερες γενιές. Επιζει αυτή η νοοτροπία; Σίγουρα νιώθουμε κάποιο φθόνο και κάποιο σύμπλεγμα κατωτερότητας που εκδηλώνεται με εθνικισμό,

αλλά δεν πιστεύω ότι οι σημερινοί Έλληνες νιώθουν υποταγμένοι. Υποταγμένοι υπό ποια έννοια; Είμαστε μέλος της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, όπου προσχωρήσαμε οικειοθελώς».

-Πιστεύεις στη μεταφυσική; Στο απροσδιόριστο, στο άγνωστο, στη μοίρα και στο πεπρωμένο; «Καθόλου».

-Έχεις αναρωτηθεί αν η δική σου αλλά και η δική μου κατάσταση, σχετικά καλύτερη από το πλήθος των ανθρώπων του μόχθου, είναι η αιτία που σε σκεπτόμαστε με τόση άνεση, που κρίνουμε τους άλλους Εκ του ασφαλούς και που στηρίζουμε το σύστημα; «Είμαι άνθρωπος του μόχθου. Εργάζομαι από δεκαοκτώ ετών, χωρίς διακοπή. Υπήρξα ο Ολιβέρ Τουίσιτ και η Ττίκα μαζί. Η Ττίκα, η Κοζέτ, από τους "Αθλίους"».

-Εννοώ μήπως είμαστε το άλλοθι του συστήματος; «Δεν αναγνωρίζω κάποιο ιδιαίτερο σύστημα. Εκτός αν θεωρήσουμε σύστημα την οργανωμένη κοινωνία - που στην Ελλάδα δεν είναι και τόσο οργανωμένη... που είναι επικίνδυνα ανοργάνωτη».

Σκηνή 8: Έχουμε προχωρήσει αρκετά οι καμμένοι

Και το φινάλε, το ίδιο αρετικό. Εμείς οι αυτόχθονες πιστεύουμε ότι ο πάτος δεν έχει τέλος. Η Σώτη όμως πιστεύει πως «έχουμε προχωρήσει οι καμμένοι».

-Και ποια η γνώμη σου, η Ελλάδα έχει ανάγκη μια επανάσταση, χωρίς όπλα και χωρίς ανολοκλήρωτες, μια επανάσταση που θα τα αλλάξει όλα; «Δεν χρειάζεται να αλλάξουν όλα. Πρέπει σίγουρα να αλλάξουν μερικά - αλλά προτού αλλάξουν πρέπει να συμφωνήσουμε οι περισσότεροι. Και αυτό είναι σχεδόν αδύνατο. Χρειάζεται πολύς χρόνος».

-Το διεκρινίζω, μπας και για το διαρκότερο μας χάλι φτάνει το γεγονός ότι επαναστάση εθνική και αστική δεν ολοκληρώθηκαν και πως εξ αυτού ακόμα πρωτανεύει και μας καταδυναστεύει ο κρατικοδίαιτος καπιταλισμός; «Όσο πιο πίσω πάμε στον χρόνο τόσο χειρότερο ήταν το χάλι. Έχουμε προχωρήσει αρκετά οι καμμένοι».

-Και κάτι ακόμα επειδή γίνεται άβφθον κουβέντα, ποια η θέση σου σχετικά με σεξουαλικές παρενοχλήσεις και με όλα αυτά τα «κορίτσια» που ύστερα από είκοσι χρόνια ανακάλυψαν τους άθλιους φαλλοκράτες, σεξιστές και ασυγκράτητους βιαστές; «Είναι ανάγκη να συμφωνήσουμε σε κάποιους κώδικες κοινωνικής συμπεριφοράς. Πράγματι, οι περισσότεροι άνδρες συμπεριφέρονται προσβλητικά. Και πάλι όσο πιο πίσω πάμε στον χρόνο τόσο χειρότερη ήταν η συμπεριφορά τους. Δεν νομίζω ότι οι γυναίκες ανακάλυψαν τώρα την κατάχρηση εξουσίας εκ μέρους πολλών ανδρών απλώς τώρα έκριναν ότι θα μπορούσαν να ακουστούν. Τα ψέματα και οι υπερβολές είναι στο πρόγραμμα: πολλές γυναίκες βλέπουν εξ αρχής τον εαυτό τους ως θήραμα ή ως θύμα. Φοβάμαι ότι ο νεο-φεμινισμός δεν προσβλέπει σε αδιπραγίες και ισχυρές γυναίκες, αλλά σε ευπαθή φητά εσωτερικού χάρου. Τούτου λεχθέντος, η σεξουαλική παρενόχληση πρέπει να αντιμετωπίζεται ατομικά και μόνο όταν αποτυγχάνει η ατομική αντίδραση να τίθεται ζήτημα νομικών διώξεων».

-Ως υστερόγραφο ένα έζη και το μυαλό σου τόσο μα τόσο λαμπερό, τόσο ανάποδο και τόσο γοητευτικό! «Ακου λόγια... Ακου λόγια...».

-Α, ναι, θα σε δω στις 7 το βράδυ της 6ης Απριλίου στο «Public» όπου θα παρουσιάσεις το καινούριο σου βιβλίο «Ακου το λιοντάρι». Μπας και μπορείς να μου πεις τι λέει το λιοντάρι σου; «Βρυχάται!»

Την άκουσα ολίγον εκνευρισμένη. Ξαν να έλεγε «άντε να τελειώνουμε, τα είπαμε όλα». Κι εγώ, πάντα απαιτητικός, της είπα: «Τα υπόλοιπα από κοντά, όταν με το καλό μας επισκεφθείς στις 6 Απριλίου!» Με υστερόγραφο τον τίτλο μιας μέτριας ταινίας του Μορίς Πιαλά: «Α nos Amours». Δηλαδή, «στους έρωτές μας!»